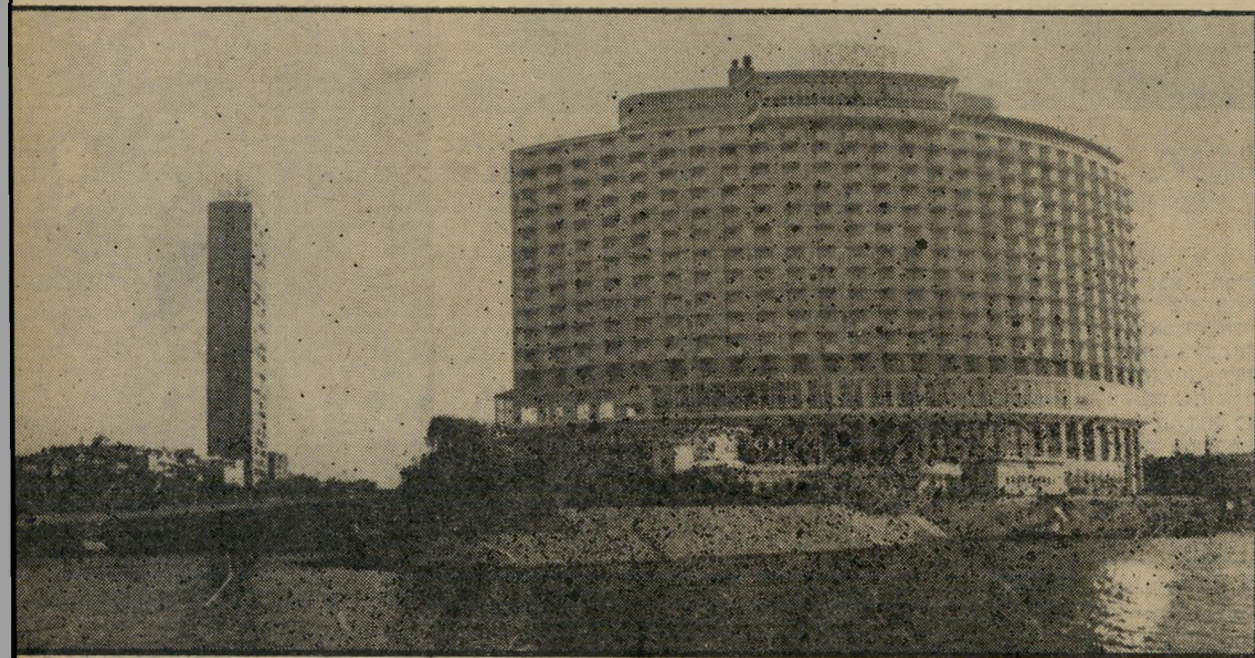

בניין הטלוויזיה בחוף המזרחי של קאהיר, ברחוב קורניש שלאורך הנהר,

חנות מעבורות של אוטובוסים ימיים באחד מפדברי קאהיר

מלון „מרידיאן“ של חברת „אייד פראנס“, שניבנה ממש לתוך הנילוס

דים נושאים אליה, על שיכמם, סלים מלאים אדמה. עולים ויורדים בכבש עץ. על הספינה מתנופפים בעליות דגלים. בראשם הדגל המצרי — אך זהו עדיין הדגל הישן של הרפובליקה הערבית המאוחדת, עם שני הכוכבים. הדגל החדש עדיין לא הגיע לכאן, לכפר הזה, מרחק כמה קילומטרים מקאהיר. למה לטרות, כאשר המדינה משנה את דיגלה כל עשר שנים?

לשם מה האדמה על הסירה? הספן מסביר: עושים מזה לבנים. זוהי אדמת טיט. הסירה מובילה אותה במעלה הנהר, אל הארובות שראינו קודם לכן. חיים גורי נכנס לאכסטזה מסחררת עוד יותר של ויכוח והתרגשות. מיהו יהודי? „אני מפציר בך! אני עומד על ארבע ומתחנן: תחשוב על זה עוד פעם! תחשוב על זה בלילה! תחשוב על זה מחר! זה נורא מה שאתה אומר...“ ענברי בשלו. הוא ערבי יהודי. לא, הוא מתקן את עצמו, הוא יהודי ערבי.

פצעי כל המלחמות

אחד הספנים, עיסאם, מתגלה כחייל ותיק.

בשיחה בטלה גילה כי הוא גרוש. למה התגרש? אשתו היתה מלומדת מדי בש"בילו. היה 17 שנה בצבא, ולא הספיק ללמוד. בהדרגה מתגלה עבר צבאי עשיר, הרשום על גופו. הוא מראה לנו צלקות של שלוש מילחמות — סיני, ששת-הימים, יום-הכיפורים. אני מראה לו, בתמורה, את הצלקות שלי מ'48, יחד אנחנו נושאים את הצלקות של כל מילחמות ישראל ומצריים.

הוא היה גם בתימן. הוא צלח את התעלה באיסמעאליה, בר ארמיה השנייה. מה הוא חשב כאשר דרך על אדמת סיני? „ואללה, חשבתי רק על המים, על האדמה ועל השמיים. ושאינו מוכרח להגיע לשם, כדי לחזור הביתה.“ „אתה מדבר כחייל.“ אני אומר, ונותן לו מזכרת „מחייל לחייל“ — מטבע של לירה ישראלית. הוא מודה בהתרגשות.

חפילה על הגג

דשעה היא שלוש וחצי. אנחנו נכנסים שוב לקאהיר, בזרוע המיזרחית, העיקרית, של הנהר. הגזירה, האי, מימין, משמאל שכונת-עוני. לאורך הנהר — רחוב קורניש, המפורסם, המלווה את הנהר לכל אורכה של העיר, קילומטרים רבים.

בשעה זו יש המון תנועה, בולטת הצפיר פות הנוראה של העיר, הגשר של אימי באבא נראה כמו תל נמלים. המוני אדם הולכים עליו, בורכס חזרה מן העבודה. גם הנהר עמוס בשעה זו. אוטובוסים ימיים ארוכים — סירות-מעבורת — אצות אנה ואנה, מגדה לגדה. שלמה סתר צוהל: הוא הצליח לצלם אוטובוס ימי כזה מתחת לגשר, כאשר אוטובוס יבשתי נראה מעליו. על גג המעבורת מתפלל אדם — ביכלל, התפילה הפומבית, בכל מקום, היא אחד מסמני-ההיכר של העיר.

בנייני-הפאר חולפים על פניו, לאיטם — בניין הטלוויזיה, בניין המפלגה, הילטון, הליגה הערבית. העיר הומה אנשים, ואנח"גו, הישראלים, עוברים על פניהם לאיטנו. סירת-מיטרה מופיעה מאיטם ועוברת על פנינו, כשעל חרטומה עומד זקוף שוטר משופם. אני מנופף לו, הוא מצדיע. מלון מרידיאן, סוף השיט. חבל, התענוג כולו עלה, אחרי ויכוח, 187 לירות וחצי — 3950 לירות ישראליות.

סגן הקומנדו

סוף הסיפור: בדרך למלון נכנסנו שוב לשיחה עם נהג מונית. „אני גנרל של הקומנדו.“ אמר.

כשראה מבטים של אי-אמון מאופק, שלף תעודה צבאית. ואכן: סובחי הוא סגן של הקומנדו, דרגה גבוהה יחסית. הוא היה במלחמת ששת-הימים, וגם באי גרין, בשדואן וביום-הכיפורים. באי גרין נמלט, יחד עם 40 חברים, בשחייה. ביום-הכיפורים הונחת במסוק במעבר הגידי. משלושה מסוקים, שהובילו את היחידה, הושלו שניים עליידי מריאן ישראלי. השלישי הנחת אותם והסתלק. 21 יום נשאר במידבר, מנותק, כשהי בדואים מביאים לו אוכל ומים. אנשיו הרגו ישראלים ונהרגו עליידי ישראלים. הוא חזר חי.

„מספיק.“ אמר. „היו לנו די מלחמות. עכשיו נחיה ידניים.“